

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om skada, ådragen i militärtjänst

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om skada, ådragen i militärtjänst ändras så, att till lagen fogas en paragraf om användningen av Penningautomatföreningens avkastning till kostnader för anstaltsvård och rehabilitering av krigsinvalidier. Det är fråga om att den praxis som är vedertagen i statsbudgeten skrivs in i lagen om skada, ådragen i militärtjänst.

Vidare föreslås ändringar i den bestämmel-

se, på basis av vilken ersättningen för vård och rehabilitering som kommuner eller samkommuner anordnar för skadade eller insjuknade fastställs. Ändringen är teknisk och ansluter sig till det förändrade bokföringsförfarandet i kommunerna och samkommunerna samt till en ändring av folkhälsolagen.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Nuläge

Ersättning för driftsutgifter för krigsinvalidernas inrättningar

Med stöd av 6 § lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) ersätts krigsinvalidier för kostnaderna för vissa social- och hälsovårdstjänster såsom sjukvård. Det är bl.a. fråga om kostnaderna för anstaltsvård och rehabilitering.

Ursprungligen har utgångspunkten i lagen om skada, ådragen i militärtjänst uppenbarligen varit tanken att de ersättningar som avses i lagen betalas ut som pengar till krigsinvaliderna själva. I praktiken är det så i fråga om livränta och andra kontinuerliga ersättningar. Bestämmelserna i gällande lag om förfarandet vid ansökning, beviljande och utbetalning av ersättningar är inte så lämpa-

de för tjänster som med stöd av 6 § ersätts som sjukvård. Sålunda baserar sig ersättningssystemet för i synnerhet kostnader för anstaltsvård och rehabilitering till största delen på vedertagen förvaltningspraxis samt på avtal mellan den enhet som sköter militärskade- och veteranärenden vid statskontoret (tidigare olycksfallsverket) och de samfund som är huvudmän för sjukhem för krigsinvalidier. Endast till de delar servicen anordnas av en kommun eller en samkommun är bestämmelserna i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (6 a—6 c §) tämligen heltäckande.

I fråga om anstaltsvård och rehabilitering som anordnas av någon annan än en kommun eller en samkommun har praxis länge varit den att ersättningen betalas direkt till den inrättning som ger servicen. Ofta ges servicen av en inrättning som byggts med i huvudsak offentlig finansiering för i synnerhet anstaltsvård och rehabilitering av krigs-

invalidier.

Storleken på den ersättning som betalas till inrättningarna fastställs numera utgående från en anbudstävling. Statskontoret konkurransutsätter inrättningarna och ingår avtal med dem. I avtalen kommer man överens om vilka priser per vård dag som skall betalas till inrättningarna. Inrättningarna förbinder sig att erbjuda de tjänster som behövs till de priser som fastslagits i avtalen. Man har genom anbudstävlingen strävat efter att dämpa ökningen av vård dagskostnaderna vid inrättningarna samt sörja för att målen för kvaliteten på rehabiliterings- och anstalts-tjänster uppnås. Anbudstävlingen har tillämpats sedan 1994. Före det omfattades sjukhemmen för krigsinvalidier av statens funktionärskollektivavtal och fick en kostnadsbaserad statlig ersättning för sina driftskostnader.

Fram till 1995 finansierades inrättningarnas omkostnader med ett anslag som i statsbudgeten reserverats under moment 33.22.55 (Statlig ersättning för driftskostnader för krigsinvalidernas inrättningar). I 1996 års budget minskades anslaget under moment 33.22.55 med 130 milj. mk. I enlighet med förklaringen till momentet beaktades avdraget vid beviljandet av understöden av Penningautomatföreningens avkastning av förslagsanslaget under moment 33.92.50 (Understöd till enskilda sammanslutningar inom social- och hälsovårdssektorn). Motsvarande summa beviljades alltså för inrättningarnas driftskostnader under detta moment. Det var fråga om ett budgettekniskt arrangemang för att åstadkomma inbesparingar inom statsekonomi. I praktiken genomfördes finansieringsarrangemanget så, att omkostnaderna för nio inrättningar täcktes med medel från Penningautomatföreningens avkastning. Olycksfallsverket (sedermera statskontoret) betalade på samma sätt som tidigare ersättningar från moment 33.22.55 till de delar de understödsposter som betalas av Penningautomatföreningens avkastning inte täckte dem. Slutredovisningarna av kostnaderna för hela verksamheten under 1996 tillställdes statskontoret för granskning. På det sättet hade olycksfallsverket alltså totalansvaret för administreringen av systemet vid ingången av 1996. Ansvaret överfördes i slutet av året på statskontoret. Den tekniska ändringen av finansieringsarrangemanget har inte påverkat den juridiska eller ekonomiska ställningen för inrättningarna eller för de

samfund som är huvudmän för dem.

Det finansieringsarrangemang som inleddes 1996 har fortsatt 1997 och 1998. I 1997 års budget minskades anslaget under moment 33.22.55 med 160 milj. mk. I budgeten för detta år minskades anslaget under det aktuella momentet med 240 milj. mk. Avdragen har beaktats när understöd beviljas av Penningautomatföreningens avkastning.

Sotainvalidien Veljesliitto - Krigsinvalidernas Brödraförbund ry begärde i september 1995 i en klagoskrift som var riktad till riksdagens justitieombudsman att justitieombudsmannen undersöker om det är lagligt att överföra statens lagstadgade utgifter för anstaltsvård och rehabilitering av krigsinvalidier så att de täcks med understöd som beviljas av Penningautomatföreningens avkastning. Brödraförbundet ansåg att arrangemanget försämrar krigsinvalidernas rätt till ersättningar enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst. I bakgrunden låg rädslan för att ansvaret för administreringen av rehabilitering skall fräntas staten.

Riksdagens justitieombudsman framhåller i ett beslut av den 3 december 1997 att förfarandet att driftskostnader för krigsinvalidernas rehabiliterings- och vårdinrättningar delvis ersätts i form av understöd av Penningautomatföreningens avkastning inte överensstämmer med 29 § 2 mom. penningautomatförordningen (676/1967), eftersom ersättningarna för dessa driftskostnader uppenbarligen är utgifter som staten skall svara för. I nämnda paragraf i förordningen konstateras att understöd inte skall beviljas för utgifter, vilkas bestridande enligt lag eller eljest uppenbart ankommer på staten.

Beräkning av kommunernas ersättning

På basis av 6 § lagen om skada, ådragen i militärtjänst ersätts bl.a. en skadad eller insjuknad vars invaliditetsgrad är minst 30 % för kostnaderna för hem- och boendeservice, stöd för närståendevård, hem-, dag- eller nattsjukvård, medicinsk rehabilitering och anstaltsvård. Hos en skadad eller insjuknad uppbärs avgift inte för ersättningsgill service, rehabilitering eller anstaltsvård utan kommuner eller samkommuner ersätts på basis av 6 a § 1 mom. för de kostnader de åsamkats.

I 6 a § 2 mom. lagen om skada, ådragen i militärtjänst föreskrivs om de grunder enligt vilka storleken på ersättningen till kommu-

nera eller samkommunerna fastställs. Enligt gällande lag ersätts den vård och rehabilitering som en sjukvårdsanstalt ger eller ordnar enligt de kostnader som uppkommit. Ersättning för vård eller rehabilitering som en hälsovårdscentral ger eller ordnar räknas ut i enlighet med 25 § folkhälsolagen (66/1972). Nämnda paragraf upphävdes genom en lag som trädde i kraft den 1 maj 1997 (248/1997). I den paragraf som upphävdes föreskrevs hur sjukvårdsersättningen för en person som vårdas på en hälsovårdscentrala vårdplats beräknas, om personen inte är invånare i den kommun som är huvudman för hälsovårdscentralen.

1.2. Föreslagna ändringar

Ersättning för driftsutgifter för krigsinvalidernas inrättningar

I propositionen föreslås att till lagen om skada, ådragen i militärtjänst fogas en 6 d §, där det föreskrivs om användningen av Penningautomatföreningens avkastning till kostnaderna för anstaltsvård och rehabilitering av krigsinvalider. Det är fråga om att införa en etablerad förvaltningspraxis och en budgetteknisk praxis i lagen. Arrangemanget försämrar inte ersättningsskyddet för krigsinvaliderna och påverkar inte heller inrättningarnas ekonomiska eller juridiska ställning.

Beräkning av kommunernas ersättning

I propositionen föreslås dessutom att 6 a § 2 mom. lagen om skada, ådragen i militärtjänstgöring ändras så att kostnaderna för vård som omfattas av den specialiserade sjukvården i kommuner och samkommuner ersätts i enlighet med 43 § lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989), varvid grunderna för ersättningar som skall betalas av Statskontoret är de samma som för de ersättningar som skall betalas av kommunerna och sjukvårdsdistrikten. Paragrafen ger statskontoret också möjlighet att med sjukvårdsdistrikten förhandla och komma överens om tjänsterna och deras pris.

Den vård och rehabilitering som ges eller ordnas av en hälsovårdscentral föreslås bli ersatt i enlighet med 22 § folkhälsolagen. I paragrafen föreskrivs hur ersättning för sjukvård som en annan kommuns invånare får på en vårdplats vid en hälsovårdscentral skall beräknas. Grunden för ersättningar

mellan kommunerna fastställs så, att ersättningen får vara högst lika stor som kostnaderna för producerandet av tjänsten. Från ersättningen avdras de patientavgifter som erlagts för vården och övriga verksamhetsintäkter. Till verksamhetsintäkter som avdras i fråga om krigsinvalider räknas dock inte avgifter och ersättningar som uppbärs hos klienterna, eftersom den aktuella vården och rehabiliteringen enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst är kostnadsfri för krigsinvalider vars invaliditetsgrad är minst 30 %.

Förslagen till ändringar av beräkningsgrunderna är tekniska och preciserande. Det är skäl att de ersättningar som statskontoret med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst skall betala för tjänster som ordnas av kommuner och samkommuner förenhetligas så, att de motsvarar de förändrade lagstadgade ersättningarna kommuner emellan.

2. Propositionens verkningar

2.1. Ekonomiska verkningar

Propositionen bevarar möjligheten att fortsätta med den praxis som infördes 1996. Frågan om i vilken mån Penningautomatföreningens vinstmedel skall användas till driftskostnaderna för krigsinvalidernas inrättningar avgörs årligen i statsbudgeten och när beslut fattas om hur Penningautomatföreningens vinstmedel skall användas.

Propositionen påverkar inte ersättningsskyddet för krigsinvalider eller inrättningarnas ställning.

Ändringen av den bestämmelse som gäller ersättningar till kommuner och samkommuner är teknisk och har inga kostnadsverkningar.

2.2. Verkningar i fråga om organisation

Propositionen förutsätter att nuvarande praxis ändras så att behandlingen av alla inrättningars ansökningar gällande driftskostnader koncentreras till statskontoret.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Finansministeriet och statskontoret har hörts i saken. Förhandlingar om propositionen har vidare förts med representanter för Penningautomatföreningen, Sotainvalidien Veljesliit-

to - Krigsinvalidernas Brödraförbund ry och Kommunförbundet.

föregående år. För kommunernas del skulle det vara enklare om de kunde iaktta samma beräkningsgrunder för hela året.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

De beräkningsgrunder som nämns i 6 a § föreslås bli iakttagna redan från den 1 januari 1998. Enligt 9 a § förordningen om tillämpningen av vissa stadganden i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (1117/1985) skall kommunerna före utgången av mars lägga fram en utredning om de kostnader som åsamkats vid anordnandet av tjänster

5. Lagstiftningsordning

Gällande lag om skada, ådragen i militärtjänst har stiftats i den ordning som 67 § riksdagsordningen föreskriver.

Propositionen försämrar inte i något avseende ersättningsskyddet för krigsinvalidier och den påverkar inte heller inrättningarnas ställning. Regeringen anser att propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om skada, ådragen i militärtjänst

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen den 28 maj 1948 om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) 6 a § 2 mom., sådant det lyder i lag 1225/1993, samt *fogas* till lagen en ny 6 d § som följer:

6 a §

För vård och rehabilitering som en sjukvårdsanstalt ger eller ordnar utges ersättning till kommunen eller samkommunen i enlighet med 43 § lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989). För vård och rehabilitering som en hälsovårdscentral ger eller ordnar utges ersättning till kommunen eller samkommunen i enlighet med 22 § folkhälsoagen (66/1972). När dessa ersättningar uträknas beaktas inte de klientavgifter som uppbärs hos dem som begagnar servicen som sådana verksamhetsintäkter som skall dras av. Ersättning för socialservice uträknas på samma sätt som för vård som en hälsovårdscentral ger eller ordnar, enligt de kostnader och prestationer som hänför sig till funktionen i fråga.

6 d §

Om en i 6 § avsedd ersättning för vård eller deltidsvård på anstalt eller för rehabilitering betalas till den anstalt som ordnat denna service kan för ersättningen även användas Penningautomatföreningens avkastning inom ramen för det anslag som reserverats för ändamålet i statsbudgeten.

Statskontoret fördelar det anslag som avses i 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 19 .
De beräkningsgrunder som nämns i 6 a § 2 mom. tillämpas dock från den 1 januari 1998 när kommunerna och samkommunerna räknar ut de kostnader anordnandet av sådana tjänster som avses i 6 § 4 och 5 mom. förorsakat under 1998.

Nådendal den 18 juni 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Terttu Huttu-Juntunen

Lag

om ändring av lagen om skada, ådragen i militärtjänst

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 maj 1948 om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) 2 kap. 6 a §
2 mom., sådant det lyder i lag 1225/1993, samt
fogas till lagen en ny 6 d § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 a §

Vård och rehabilitering som en sjukvårdsanstalt ger eller ordnar ersätts enligt de kostnader som den åsamkat kommunen eller samkommunen. Ersättning för vård och rehabilitering som en hälsovårdscentral ger eller ordnar uträknas enligt 25 § folkhälsolagen. När ersättningen uträknas, avdras inte från kostnaderna de klientavgifter som uppbärs hos dem som begagnar servicen. *Vad som stadgas om uträkning av ersättning för vård på vårdplats skall på motsvarande sätt tillämpas i fråga om ersättningsgilla kostnader för öppen vård vid hälsovårdscentral; härvid beräknas ersättningen dock enligt antalet besök.* Ersättning för socialservice uträknas på samma sätt som för vård som en hälsovårdscentral ger eller ordnar, enligt de kostnader och prestationer som hänför sig till funktionen i fråga.

För vård och rehabilitering som en sjukvårdsanstalt ger eller ordnar *utges ersättning till kommunen eller samkommunen i enlighet med 43 § lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989).* För vård och rehabilitering som en hälsovårdscentral ger eller ordnar *utges ersättning till kommunen eller samkommunen i enlighet med 22 § folkhälsolagen (66/1972).* När dessa ersättningar uträknas beaktas inte de klientavgifter som uppbärs hos dem som begagnar servicen som sådana verksamhetsintäkter som skall dras av. Ersättning för socialservice uträknas på samma sätt som för vård som en hälsovårdscentral ger eller ordnar, enligt de kostnader och prestationer som hänför sig till funktionen i fråga.

6 d §

Om en i 6 § avsedd ersättning för vård eller deltidsvård på anstalt eller för rehabilitering betalas till den anstalt som ordnat denna service kan för ersättningen även användas Penningautomatföreningens avkastning inom ramen för det anslag som reserverats för ändamålet i statsbudgeten.

Statskontoret fördelar det anslag som avses i 1 mom.

Denna lag träder i kraft den

19 .

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

De beräkningsgrunder som nämns i 6 a § 2 mom. tillämpas dock från den 1 januari 1998 när kommunerna och samkommunerna räknar ut de kostnader anordnandet av sådana tjänster som avses i 6 § 4 och 5 mom. förorsakat under 1998.
